



Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös poiketa eliölajien häiritsemiskiellosta saimaannorpan osalta

Vireilletulo 18.11.2025

Hakija Itä-Suomen yliopisto/Mervi Kunnasranta
Saimaannorppatutkimus

Hakemus

Itä-Suomen yliopisto hakee lupaa poiketa saimaannorppaa koskevista rauhoitussäännöksistä suojelubiologisten tutkimusten aikana Saimaan alueella vuosina 2026–2030. Tutkimukset kohdistuvat niihin suojelubiologiisiin tekijöihin, joihin vaikuttamalla voidaan edesauttaa kannan suojelua ja seurantaa. Niissä selvitetään monipuolisesti norpan biologiaa ja samalla kehitetään ja testataan aktiivisesti uusia tutkimus- ja suojelumenetelmiä sekä vahvistetaan norppatutkimuksen tieteellistä tasoa kansainvälisesti. Hakemuksen tarkoittamille hankkeille on myönnetty poikkeusluvut myös aiempina tutkimusvuosina.

1) Audiovisuaalinen seurantatyö

Yliopisto jatkaa vuodesta 2010 käyttöön otetun norppien valokuvien perustuvan yksilötunnistusmenetelmän (Photo-ID) kehittämistyötä. Menetelmä pohjautuu yksilöiden pitkäaikaiseen seurantaan ja tarjoaa mittavan tietolähteen koko populaatiosta. Osatavoitteena on luoda myös valokuvien perustuva kannanarviointimenetelmä, joka täydentäisi ja osin korvaisi nykyistä pesälaskentaa. Valokuvaaminen kartuttaa tietoa mm. yksilöiden liikkumisesta, selviytymisestä, paikkauskollisuudesta, lisääntymismenestyksestä, sukulaisuussuhteista ja elinympäristönkäytöstä. Norppia valokuvataan koko Saimaalla.

Pääasiallinen kuvaaminen tapahtuu karvanvaihtoaikaan huhti-kesäkuussa, mutta yksittäin kuvataan myös tämän ajankohdan ulkopuolella. Kuvaamisessa käytetään digitaalikameroita, automaattisia riistakameroita tai muita tallentavia laitteita. Toiminta ei edellytä norppayksilöiden kiinniottamista tai käsittelyä. Photo-ID-hankkeessa toimivilla henkilöillä on vankka kokemus hylkeiden kuvaamisesta, seurannasta ja niiden käyttäytymisestä. Hankkeessa mukana olevat uudet henkilöt koulutetaan kokeneiden henkilöiden valvonnassa ja opastuksella asianmukaiseen toimimiseen hylkeiden läheisyydessä. Työ tehdään tiiviissä yhteistyössä Metsähallituksen ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa.

Seurantatyöhön sisältyy myös mm. norppien käyttäytymisen, petopaineen, vedenalaisen melun ja ihmislähtöisen häiriön selvittäminen järvelin ympäristön ääni-

ja kuvaseurannan avulla (esim. riistakamerat, lämpökamerat, lämpöanturat ja hydrofonit). Apukinoksilla kamerat seuraavat erityisesti pesän lähiympäristön petopainetta. Keinopesiin sijoitetaan kameroita, joilla voidaan varmistaa pesintä ja tunnistaa pesää käyttävät norppayksilöt. Lisäksi voidaan käyttää droneja kartoittamaan mm. elinympäristön häiriölähteitä.

2) Saimaannorpan pesintäolosuhteiden ennallistaminen

Tutkimushankkeessa jatketaan jo vuonna 2014 aloitettua luonnonkinoksia jäljittelevien apukinosten kasaamista saimaannorpan pesäpaikoille, koska se on osoittautunut toimivaksi pesinnän onnistumisen kannalta; nykyisin jo valtaosa kuuteista syntyy apukinoksiin. Menetelmä vaatii kuitenkin edelleen kehitystyötä liittyen mm. kinosten kestävyyyteen läpi pesintäkauden, kokoon, sijoitteluun ja lukumääriin. Tarkoituksena on tehdä enimmillään 50 apukinosta pesintäkausittain. Töiden valmistelu ja apukinosten tekeminen aloitetaan aikaisintaan 1.12. ja lopetetaan viimeistään 10.2. Yliopisto tekee apukinoksia omien kehitys- ja tutkimushankkeiden yhteydessä sekä Metsähallituksen johtamana suojelutoimenpiteenä. Apukinokset tarkastetaan pesälaskentojen yhteydessä.

Ilmastoennusteiden valossa on odotettavissa, että tulevaisuudessa pelkät apukinokset eivät kuitenkaan riitä, vaan norppien pesintää joudutaan auttamaan myös erillisin keinotekoisin rakentein. Yliopisto on kehittänyt ja testannut erilaisia keinopesiä ja niiden osarakenteita vuodesta 2016 lähtien, ja menetelmä vaatii edelleen kehitystyötä. Tärkeimmät kriteerit rakenteille ovat norppaturvallisuus ja rakenteiden toiminnallisuus sekä mm. pysyvissä rakenteissa kelluvuus, kasattavuus ja kestävyys. Tarkoituksena on luoda valmius eri olosuhteissa toimiviin keinopesiin ja niiden rakenteisiin, joita voidaan hyödyntää käytännön suojelutyössä mahdollisimman kustannustehokkaasti. Tarkoituksena on rakentaa pesäkausittain enimmillään 30 keinopesää, joiden asennus maastoon aloitetaan aikaisintaan 1.syyskuuta ja lopetetaan viimeistään 10. helmikuuta. Osa pesistä voidaan jättää paikoilleen myös ympärivuotisesti. Keinopesät tarkastetaan pesälaskentojen yhteydessä.

Määräykset, joita hakemus koskee

Saimaannorppa on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu laji, jonka yksilöiden tahallinen häiritseminen on 70 §:n mukaisesti kielletty. Se kuuluu myös valtioneuvoston luonnonsuojeluasetuksessa (1066/2023) tarkoitettuihin tiukkaa suojelua edellyttäviin lajeihin. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa tiukkaa suojelua edellyttävien lajien osalta yksilöiden häiritsemistä koskevasta kiellosta lain 83 § nojalla, mikäli siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle, sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua ja poikkeus on tarpeen:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;

- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Päätös ja lupaehdot

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää hakijalle luvan saimaannorppayksilöiden häiritsemiseen hakemuksen mukaisesti Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimialueella seuraavin ehdoin:

- 1 Vuosittain ennen hakemuksen mukaisten toimenpiteiden aloittamista on apukinosten ja keinopesien sijoittamiseen sekä tutkimusten tekemiseen parhaiten soveltuvien alueiden ja pesäpaikkojen selvittämiseksi oltava yhteydessä Metsähallituksen luontopalveluissa saimaannorpan seurannasta ja suojelusta vastaaviin asiantuntijoihin. Apukinosten ja keinopesien paikat on ilmoitettava mahdollisimman pian niiden rakentamisen jälkeen Lupa- ja valvontavirastolle.
- 2 Kansallispuistossa ja luonnonsuojelualueilla tulee toimia niitä koskevien rauhoitusmääräysten mukaisesti ja on haettava niiden rauhoitusmääräyksissä mahdollisesti edellytetyt poikkeusluvut.
- 3 Tutkimuksissa käytettävät laitteet ja välineet on sijoitettava maastoon siten, etteivät ne houkuttele tutkimuksen ulkopuolisia henkilöitä pesän läheisyyteen.
- 4 Vain tutkimuksen kannalta välttämätön liikkuminen pesien läheisyydessä on sallittua. Tutkimuksissa käytettävien laitteiden ja välineiden paikalle asentaminen ja pois vieminen sekä tutkimusten aikana mahdollisesti tapahtuvat huoltokäynnit on suunniteltava ja tehtävä siten, että aiheutetaan mahdollisimman vähän häiriötä norppayksilöille.
- 5 Tämä lupa ei anna oikeutta jokamiehen oikeutta pitempiaikaiseen majoittumiseen tutkimuspaikalla tai sen läheisyydessä.
6. Lupaa saavat käyttää hakemuksessa luetellut henkilöt ja heidän valvonnassaan toimivat avustajat. Luvan hakija vastaa siitä, että kaikki lupaa käyttävät noudattavat sen ehtoja.

Mikäli tutkimushankkeen aikana tapahtuu muutoksia luvan käyttäjissä, on siihen haettava Lupa- ja valvontaviraston hyväksyntä

7. Tutkimukset on keskeytettävä välittömästi, jos ne aiheuttavat haittaa saimaannorpan lisääntymiselle tai yksilöiden vahingoittumis- ja menehtymisvaaraa.
8. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimesta) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
9. Lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli luvan edellytykset eivät täyty tai ilmenee väärinkäytöksiä.

10. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.

Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo@lvv.fi).

Perustelut Luonnonsuojelulain 83 §:n edellytykset poikkeusluvan myöntämiselle täyttyvät:

- a) Hakemuksen tarkoittama tutkimustoiminta ei heikennä saimaannorppakannan suojelun tasoa poikkeusluvan ehtojen mukaisesti toimittaessa. Tutkimuksista saatava hyöty saimaannorpan suojelulle on suurempi, kuin niistä saimaannorppayksilöille mahdollisesti aiheutuva haitta. Tutkimusten avulla on tarkoitus nimenomaan parantaa saimaannorppakannan suojelutilannetta ja sitä kautta suojelun tasoa.
- b) Hakemuksessa tarkoitettujen tutkimusten toteuttamiselle ja tarvittavien tietojen saamiselle ei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua. Saimaannorppaa koskevan tutkimustiedon saamiseksi ei ole olemassa vaihtoehtoisia keinoja, eikä vastaavia tutkimuksia voida lajin osalta tehdä missään muualla kuin Saimaalla.
- c) Hakemuksen mukainen toiminta on luonnonsuojelulain 83 §:n kohdassa 4 tarkoitettua tutkimusta.

Päätöksen voimaantulo

Pohjois-Savon ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman, sillä päätöksen täytäntöönpanoa ei voida sen luonteen vuoksi lykätä.

Tutkimushankkeeseen sisältyvät toimenpiteet ovat saimaannorpan suojelutilanteen parantamistavoitteen kannalta tärkeitä ja kiireellisiä toteuttaa. Esim. pesintämahdollisuuksia turvaavien apukinosten rakentaminen ja keinopesien asentaminen on toteutettava hyvissä ajoin ennen helmikuussa alkavaa norppien synnytyisaikaa. Näistä syistä kyseisten toimenpiteiden toteuttaminen on oltava mahdollista aloittaa välittömästi.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §
 Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 9 §
 Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
 Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §
 Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Lisätiedot Lisätietoja antaa tarvittaessa johtava asiantuntija Antti Lammi, antti.lammi@ely-keskus.fi

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt johtava asiantuntija Antti Lammi ja ratkaissut yksikön päällikkö Leila Kantonen. Merkintä hyväksynnästä on viimeisellä sivulla.

Liitteet Valitusosoitus

Suoritemaksu

Luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

Jakelu Päätös on annettu tiedoksi hakijalle tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Tiedoksi sähköisesti:

Ympäristöministeriö

Suomen ympäristökeskus

Metsähallitus luontopalvelut

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Etelä-Savon ELY-keskus

Joroisten kunta

Varkauden kaupunki

PÄÄTÖKSEN YLEISTIEDOKSIANTO

Tämä päätös annetaan tiedoksi hallintolain (434/2003) 62 §:n mukaisella yleistiedoksiannolla. Yleistiedoksiantoa koskeva ilmoitus julkaistaan Pohjois-Savon ELY- keskuksen verkkosivuilla: www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-savo ja 1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla osoitteessa: www.lvv.fi > ajankohtaista.

Liite Pohjois-Savon ELY-keskuksen tekemään päätökseen

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen ja oikeudenkäyntimaksu

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla. Kirjallisesti tehtävä valitus on osoitettava Itä-Suomen hallinto-oikeudelle. Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu **310euroa**, ellei valittaja tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 7-9 §:n nojalla vapaudu maksuvelvollisuudesta.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Kun kyse on saantitodistusta vastaan toimitetusta päätöksestä, tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin päätös on lähetetty postitse tavallisella kirjeellä, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä. Valituksen on oltava perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituksen toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Itä-Suomen hallinto-oikeudelle. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>. Omalla vastuulla valituskirjelmä liitteineen voi myös lähettää postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräjän viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmä ja sen liitteet

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle. Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Itä-Suomen hallinto-oikeuden yhteystiedot

käyntiosoite	Minna Canthin katu 64, 70101 Kuopio
postiosoite	PL 1744, 70101 Kuopio
faksi	029 564 2501
sähköpostiosoite	ita-suomi.hao@oikeus.fi
puhelinvaihtelu	029 56 42501
aukioloaika	klo 8 - 16.15

Tämä asiakirja POSELY/2608/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/2608/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lammi Antti 03.12.2025 13:16

Ratkaisija Kantonen Leila 03.12.2025 13:19